

Infància

EM LLEGEIXES EL DE L'ÓS?

Els primers contes, aquelles històries que petits i grans compartim en una estona de lectura abans de dormir o acomodats al sofà de casa, poden ser la primera brúixola dels més petits de casa per entendre el món

MARTA ESPAR

El consell

Regles d'or per aconseguir joves lectors

Quines actituds o accions dels pares o l'entorn pròxim del nen poden fomentar la lectura des del principi, segons els experts consultats?

→ **Practicar amb l'exemple.** Si es vol fomentar la lectura des de casa, el primer que cal és que els nens vegin llegir els seus pares i que, quan ho fan, estan tranquils i relaxats.

→ **No fer llegir els nens sinó llegir amb els nens.** Si des de petits se'ls imposa la lectura com un deure quan encara són aprenents, és la millor manera perquè l'avorreixin abans de ser-hi competents.

→ **Remenar a les biblioteques.** Acostumar els petits a anar a les biblioteques a llegir i a buscar llibres és un altre recurs per fomentar la lectura.

→ **Espai i temps.** Comptar amb un espai i un temps per dedicar-lo a la lectura individual o compartida.

→ **Contacontes i companyia.** Participar en les activitats d'animació a la lectura que s'ofereixin a l'entorn on viu.

Ja fa dos anys que l'Acadèmia Americana de Pediatria (APA, per les sigles en anglès) va publicar un informe en el qual recomanava que els pares llegissin contes als nens des del naixement. Gairebé com una recepta mèdica. Les raons? Els pediatres asseguraven que hi havia prou evidències per confirmar que aquesta pràctica tan antiga teixeix vincles afectius entre els nens en l'etapa preescolar (0-5/6 anys) i els seus adults de referència, al mateix temps que els ensenya habilitats lingüístiques i socials valuoses per al seu futur.

Un any més tard, l'agost del 2015, un nou estudi publicat a *Pediatrics*, la revista de l'APA, va estudiar la relació entre el fet que el pare o la mare llegeixi el conte al seu fill o filla i l'activitat cerebral del menor. A través de tècniques de ressonància magnètica es va mesurar l'activitat cerebral dels nens participants, d'entre 3 i 5 anys, mentre escoltaven històries adequades a la seva edat a través d'una gravació feta per una veu femenina. Els resultats van mostrar que els nanos que procedien de famílies amb més accés a l'escolta de contes –en varietat i freqüència– mostraven més activitat en àrees del cervell relacionades amb la comprensió narrativa i l'imaginari visual, totes dues essencials per a l'adquisició del llenguatge i la lectoescriptura. Amb aquests resultats a la mà, els autors proposaven que s'intervingués precoçment i es recomanava aquest hàbit a les llars per assolir que els nens estiguin més estimulats cognitivament, beneficis tant per al futur acadèmic del nen com per a la seva salut general.

“Actualment és una evidència avalada per dècades d'investigació que el fet que els pares o altres persones pròximes expliquin o llegeixin contes als

nens des de molt petits és un dels millors recursos per desenvolupar el seu llenguatge oral i facilitar la posterior adquisició del llenguatge escrit”, explica Enriqueta Garriga Ferriol, psicòloga, mestra i logopeda, que fa més de 45 anys que treballa amb nens amb greus dificultats de llenguatge. I és que quan s'expliquen contes als petits, es donen tots els “ingredients” per promoure el seu desenvolupament cognitiu.

EL RACÓ DE LLEGIR

Garriga Ferriol proposa imaginar la situació: el petit, assegut a la falda de l'adult o abraçat al seu costat, va escoltant contes coneguts o nous relats mentre mira imatges de colors que cobren vida. Alhora la veu de l'adult es modula per centrar l'atenció del nen sobre un fet o un episodi concret, per demanar que identifiqui un objecte determinat en un dibuix o fotografia. “Ja de petits associen aquesta situació a un clima afectiu i relacional positiu imprescindible per al seu desenvolupament i, a mesura que el menut va augmentant l'escolta i l'atenció, s'incrementa el coneixement d'imatges familiars i creix la curiositat per les novetats. Quan cap als 18 mesos descobreix que les coses tenen nom, com més es parla amb el nen, com més contes se li expliquen, més bé comprendre el llenguatge que l'envolta i més s'ampliarà el seu vocabulari i les estructures lingüístiques, així com la seva imaginació i capacitat d'abstracció”, narra la psicòloga i logopeda, que també ha sigut professora a l'Escola de Patologia de Llenguatge de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, de la Universitat Ramon Llull (URL).

Són moltes les propietats d'aquest moment tan màgic: “Els primers contes narratius aporten un aliment indispensable per als petits lectors que els permetrà comprendre tant el món interior com el que els envolta”, expliquen Diana de Miguel Prieto i Pepa Llobet i Martí, bibliotecàries de la Biblioteca Carles Rahola de Girona. I hi ha tota una evolució que s'enceta amb el descobriment del llibre com a objecte. “Seguidament, amb el llibre es crea un vincle íntim entre l'infant i l'adult. Aquesta relació afectuosa provoca de manera natural l'aprenentatge plaent de paraules, accions... i de mica en mica el nen va desenvolupant la capacitat d'escolta i d'atenció, fins que arriba a assaborir el gaudi de les narracions”, afegeixen les bibliotecàries.

GUIA PER ENTENDRE EL MÓN

“Els primers llibres són com una guia per entendre el món: el més immediat, la casa i la família, i l'entorn, que inclou, potser, la llar d'infants, el parc i altres cases i famílies”, descriu Patric de San Pedro, editor de Takatuka, que afegeix que també són molt útils per

afavorir el diàleg entre grans i petits, ja que sempre donen lloc a moltes preguntes i respostes. “Però també han de ser una font per alimentar la imaginació i despertar les ganes de riure, elements imprescindibles per a un desenvolupament sa i ric”. Per aquest motiu, quan han d’escollir una història per editar-la, des de Takatuka valoren que es tracti d’una història intel·ligent, amb una reflexió ben construïda, però utilitzant l’humor o amb els rols capgirats com a base, i sempre intentant reflectir la perspectiva dels més menuts. “Busquem personatges positius amb els quals els nens i nenes es puguin identificar, defugint els rols de nens que fan d’adults o els contes de reis o reines. I apostem per il·lustracions de qualitat i innovadores”, conclou San Pedro.

Paz Castro, de l’editorial Kalandraka, afegeix un altre aspecte essencial: els materials que s’ofereixin han de ser els adequats a cada etapa del creixement. “Des de la paraula transmesa oralment a partir de la tradició –cançons de bressol, cançons corporals, tornades....– passant per materi-

als impresos de tela, amb pàgines de cartró... Els nens van creixent amb els llibres i els llibres amb els seus lectors: en format, temàtica, gènere, extensió, etc.”, relata Castro.

LLIBRES PER COMPARTIR

A les llibreries han vist com les ofertes de lectura compartida per a les primeres edats experimentava un punt àlgid en els últims anys. Irene Tortós-Sala, directora de la llibreria L’Altell de Banyoles, destaca en aquest sentit que actualment hi ha tot un món de contes il·lustrats molt atractiu amb moltes editorials especialitzades, com Kalandraka, Joventut, Takatuka, Kókinos, Combel i Cal·lígraf, entre d’altres, que omple de satisfacció l’infant en l’aventura d’acostar-se a la lectura.

La llibretera afegeix un aspecte que fa pensar en l’inici d’una història en si mateixa: “Quan més endavant aprenen a llegir, l’infant se sent més lliure, però no per això els pares han de deixar de llegir llibres als seus fills quan ja saben llegir. Està bé continuar acompanyant-los durant molt de temps”. Visca la lectura compartida!✳

HORMONES, GUIX, ETC.

I EL NOBEL PER A QUINO?

En Benet em diu que els seus alumnes li han preguntat què li sembla que Bob Dylan tingui el Nobel. Com que Dylan és un autor de la seva època, i han vist (o els han explicat) que alguns escriptors diuen que no es mereix el Nobel perquè no és un dels seus, volen saber què en pensa. Que quedi clar que als alumnes d’en Benet, com als meus, l’elecció no els ha sorprès, entre altres coses perquè gairebé no saben ni qui és Bob Dylan. Escolten música del segle XXI. Però volen saber per què hi ha gent que diu que Dylan no és un escriptor si en Benet, a classe, els ha parlat dels trobadors i els ha comparat amb els cantants de rap.

La veritat és que als meus alumnes el Nobel de literatura tampoc els interessa gaire. Però també els parlo del tema. Hi estan d’acord: si els trobadors de què hem parlat aquest principi de curs són escriptors, també ho han de ser els qui rapegen. I n’hi ha més d’un, a més, que sap que rap és l’acrònim de *rhythm and poetry*. Els dic que el Nobel a Dylan va d’això: un reconeixement als lletristes i als poetes que canten. I una noia diu que, si és així, troba que han trigat molt a reconèixer que les lletres de les cançons poden ser poesia de la bona.

És ben veritat. El Nobel sempre arriba una mica tard. Els qui el decideixen són gent conservadora. Aquest Nobel hauria tingut més sentit quan aquesta generació de poetes que canten, com Georges Brassens, Pete Seeger, Leonard Cohen o Janis Joplin estava en el seu millor moment. Fa quaranta o cinquanta anys hauria sigut més adequat reconèixer que aquesta literatura cantada era fonamental per a l’educació sentimental de més d’una generació. I fa més de cinquanta anys que Umberto Eco cridava l’atenció sobre altres marges de la literatura, com ara el còmic. També aquí el Nobel ha arribat tard: ni el Charlie Schulz del Charlie Brown, ni l’Hergé del Tintin no el tindran mai. Això sí, encara són a temps de concedir-lo al Quino de la Mafalda.

Però vaja, al Nobel no se li ha de fer gaire cas, perquè el més probable és que el nostre escriptor favorit no el tingui mai, i no passa res. També és probable que acabi en mans d’algun escriptor que no ens agrada. Però trobo que ja són ganes de discutir el de Dylan. Per què no ens fem amb el Nobel de matemàtiques? Potser perquè no en sabem prou? Doncs això.✳

DAVID CIRICI
Escriptor